

PROFESINĖS ETIKOS KODEKSAS

1. PAGRINDINIS PRINCIPAS

Lietuvos vertėjų asociacijos (toliau – Asociacija) nariai ir kandidato statusą turintys asmenys veikia laikydamiesi Lietuvos Respublikos Konstitucijos, Asociacijų įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų reikalavimų, Asociacijos įstatų nuostatų ir vertėjo profesijai keliamų aukštų reikalavimų ir nekenkdami Asociacijos, jos narių ir profesijos prestižui.

2. PAGRINDINĖS KODEKSO SĄVOKOS

Pagrindinės Profesinės etikos kodekso (toliau – Kodeksas) sąvokos:

narys – į Asociaciją priimtas asmuo, vertėjas raštu ir (arba) žodžiu, taip pat Asociacijos garbės narys;

kandidato statusas – Asociacija nariais pageidaujantiems tapti asmenims gali suteikti kandidato statusą;

kandidatas – veiksnius fizinis asmuo, kuris pageidauja tapti Asociacijos tikruoju nariu, bet šiuo metu neatitinka visų Asociacijos tikriesiems nariams keliamų Įstatų 6 straipsnyje nurodytų profesinių reikalavimų;

garbės narys – veiksnius fizinis asmuo, turintis nuopelnų vertėjo profesijai ar jos ugdymui;

užsakovas – bet kuris juridinis ar fizinis asmuo, kuriam Asociacijos narys ir (arba) kandidato statusą turintis asmuo sutinka atlikti darbą;

darbas – vertimas raštu ir (arba) vertimas žodžiu ir kita su vertimu susijusi veikla;

įstatai – galiojantys Lietuvos vertėjų asociacijos įstatai.

3. PROFESINĖS ETIKOS REIKALAVIMAI

3.1. Viešieji ryšiai ir komunikacija

Asociacijos nariai ir kandidato statusą turintys asmenys nepažeidžia Lietuvos Respublikos visuomenės informavimo įstatymo ir kitų Lietuvos Respublikos įstatymų ir teisės aktų reikalavimų, ir nedaro dėl savo veiklos nepagrįstų pareiškimų, taip pat susilaiko nuo viešų pareiškimų, kurie gali pakenkti Asociacijos, jos narių, kolegų interesams ir profesijos prestižui.

3.2. Savitarpio pagalba

3.2.1. Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys visais tinkamais būdais padeda vieni kitiems ir elgiasi lojaliai kitų narių ir Asociacijos atžvilgiu, laikosi aukštų profesinės etikos standartų ir vengia situacijų, dėl kurių galėtų kilti interesų konfliktas, taip pat vengia bet kokios diskriminacijos.

3.2.2. Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys, į kuriuos kreipiamasi dėl darbo, kurio jie negali imtis nepažeisdami šio kodekso (ypač jo 4 skirsnio) arba negali jo atlikti reikalaujamu laiku, stengiasi pasiūlyti užsakovui kitą narį, turintį tam darbui reikalingų profesinių gebėjimų.

3.2.3. Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys negali pavesti atlikti darbą kitiems nei sudaryti sutarčių su subrangovais be užsakovo žinios. Nariai, veikiantys kaip juridiniai asmenys, atskleidžia šį faktą visiems subrangovams.

3.2.4. Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys neturi pasitelkti kito vertėjo, kuris verstų jo vardu, ir pats versti kito asmens vardu.

3.3. Įgytos informacijos naudojimas

- 3.3.1.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys neatskleidžia ir nesiekia gauti jokios naudos iš jiems atliekant darbą įgytos konfidencialios informacijos.
- 3.3.2.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys neima iš jokios šalies jokio kito atlyginimo už darbą, išskyrus tą, kuris nustatytas sutartyje.
- 3.3.3.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys visą jiems patikėtą darbą atlieka nešališkai ir nesinaudoja darbo metu sužinota arba gauta informacija, siekdami asmeninės naudos. Su darbu nesusijusi arba asmeninė nauda – tai bet kokia galima nauda patiems Asociacijos nariams, jų kolegoms, Asociacijai ir kt.
- 3.3.4.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys privalo laikytis griežčiausių konfidencialumo įsipareigojimų visos galimos informacijos ir duomenų, kurie tampa prieinami atliekant užsakymą, atžvilgiu.

3.4. Konfidencialumas

- 3.4.1.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys visada laikosi konfidencialumo reikalavimų ir su informacija, kuri atliekant darbą juos pasiekia kaip konfidenciali informacija, elgiasi taip, kad ji be leidimo nebūtų perduota jokiai trečiajai šaliai. Jie taip pat užtikrina, kad tokio reikalavimo laikytųsi visi, kurie padeda jiems atlikti darbą.
- 3.4.2.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys neviešina konfidencialios informacijos apie kitus narius, taip pat neviešina jokios informacijos, susijusios su Asociacijos veikla, kol ji nėra oficialiai paskelbiama, ir turi imtis priemonių, užtikrinančių, kad tokios informacijos nepaviešins tretieji asmenys.

4. PROFESINIAI GEBĖJIMAI IR REIKALAVIMAI

4.1. Vertimas raštu

- 4.1.1.** Atsižvelgdami į 4.4 ir 4.5 skirsnius, nariai ir kandidato statusą turintys asmenys verčia tik į kalbą, kuri yra jų gimtoji kalba arba kurią moka lygiaverčiai, ir tik iš tų kalbų, kurių mokėjimą ir (arba) vertimo raštu gebėjimus patvirtina studijų diplomai arba kiti lygiaverčiai dokumentai.
- 4.1.2.** Atsižvelgdami į 4.5 skirsnį, nariai ir kandidato statusą turintys asmenys visada pagal savo gebėjimus laikosi aukštų darbo kokybės kriterijų, užtikrindami prasmės ir stiliaus atitikimą, išskyrus atvejus, kai užsakovai nurodo, geriausia – raštu, atsižvelgti į kultūrinį vertimo kalbos kontekstą.
- 4.1.3.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys prisiima išimtinę moralinę ir materialinę atsakomybę už darbą, kurį jie sutiko atlikti užsakovui, nepaisant to, ar jis perduotas kitam ar pavestas atlikti pagal subrangos sutartį.
- 4.1.4.** Atlikdami vertimą raštu, nariai ir kandidato statusą turintys asmenys:
 - 4.1.4.1.** išnaudodami savo žinias ir gebėjimus, kokybiškai ir profesionaliai atlieka jiems pavestą darbą.
 - 4.1.4.2.** atkreipia užsakovų dėmesį į originalo ir vertimo tekstuose pasitaikančias klaidas, praleidimus, netikslumus ir (arba) dviprasmybes.
 - 4.1.4.3.** palaiko komunikaciją su užsakovu ir prireikus kreipiasi konsultacijos į įvairių sričių ekspertus.
 - 4.1.4.4.** prireikus siekia gauti visą reikalingą papildomą informaciją iš užsakovo.
 - 4.1.4.5.** atlieka jiems pavestą darbą, atsižvelgdami į ES institucijų vertimo raštu matavimo vieneto standartus, pagal kuriuos standartinį puslapį sudaro 1500 spaudos ženklų be tarpų arba 250 žodžių pagal originalo tekstą. Vidutiniu verčiamų tekstų kiekiu per 1 darbo dieną siūloma laikyti 7 psl.

4.2. Vertimas žodžiu

- 4.2.1.** Atsižvelgdami į 4.4 ir 4.5 skirsnius, nariai ir kandidato statusą turintys asmenys verčia tik į kalbą, kuri yra jų gimtoji kalba arba kurią moka lygiaverčiai, ir tik iš tų kalbų, kurių mokėjimą ir (arba) vertimo žodžiu gebėjimus patvirtina studijų diplomas arba kiti lygiaverčiai dokumentai.
- 4.2.2.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys nešališkai verčia žodžiu įvairioms šalims tomis kalbomis, pagal kurias jie yra įregistruoti Asociacijoje ir, deramai atsižvelgdami į darbo metu susidariusias aplinkybes, imasi visų priimtinių priemonių, kad užtikrintų nenutrūkstamą ir efektyvų bendravimą, įskaitant įsikišimą, siekiant išvengti nesusipratimo ar neteisingo suvokimo dėl kultūrų skirtumo.
- 4.2.3.** Atlikdami vertimą žodžiu, nariai ir kandidato statusą turintys asmenys:
- 4.2.3.1.** siekia, kad darbo vietoje ir nuotolinio vertimo metu būtų užtikrintos geros techninės ir garso sąlygos.
- 4.2.3.2.** dirba nelaidžioje garsui kabinoje bent su vienu kolega, pasikeisdami kas 20–30 min., ir sutartyje su užsakovu nustatytą darbo laiką, bet ne daugiau kaip 8 darbo valandas per dieną.
- 4.2.3.3.** siekia, kad vertimą atliktų du vertėjai, jeigu nuoseklusis vertimas truks daugiau kaip 2 val.
- 4.2.3.4.** siekia, kad užsakovas atsiųstų visą reikalingą medžiagą iš anksto, ir tinkamai ruošiasi kiekvienam užsakymui.

4.3. Profesiniai gebėjimai

- 4.3.1.** Atsižvelgdami į 4.5 skirsinį, nariai ir kandidato statusą turintys asmenys atsisako imtis darbo, kurio jie negali atlikti pagal savo gebėjimus dėl kalbos sunkumų ar specialiųjų žinių stokos, jeigu tas darbas nepavedamas atlikti subrangos sutartimi kitam vertėjui, turinčiam reikalingus gebėjimus, pagal 3.4 skirsinį.
- 4.3.2.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys neturi imtis užsakymo, jei neišmano verčiamo teksto dalykinės srities ir (arba) negali perteikti verčiamo teksto kalbos ir stiliaus, taip pat jei mano, kad užsakymas nebus atliktas kokybiškai.

4.4. Sutartiniai santykiai

- 4.4.1.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys nesutinka ir kitiems nesiuo dirbti šio Kodekso ir Asociacijos įstatų nuostatoms prieštaraujančiomis sąlygomis ir (arba) tokiomis darbo sąlygomis, kurios pažeidžia Lietuvos Respublikos darbo kodekso nuostatas.
- 4.4.2.** Jei nariai ir kandidato statusą turintys asmenys imasi darbo sutartomis sąlygomis, jie vienašališkai tokių sąlygų nekeičia be pagrįstos priežasties ir iš anksto nepranešę apie tai užsakovui, išskyrus tuos atvejus, kai susidaro nuo jų valios nepriklausomos aplinkybės.
- 4.4.3.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys nesiima darbo, kuris prieštarauja šio Kodekso nuostatoms, išskyrus 4.5 skirsnyje nurodytomis aplinkybėmis. Jie žinomai neteisingai neverčia, netgi gavę nurodymus tai daryti, ir nesiima darbo, kuris, jų manymu, gali prisidėti prie neteisėtos ar baudžiamosios veikos, apie kurią jie privalėtų pranešti atitinkamoms institucijoms.
- 4.4.4.** Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys, kurie yra užsakovo samdomi darbuotojai ar susiję su juo darbo sutartimi:
- a) lojaliai, noriai ir uoliai dirba savo darbdaviui;
 - b) sąžiningai elgiasi su darbdavio turtu;
 - c) nesiima jokio darbo, prieštaraujančio darbo sutarčiai;
 - d) neima kyšių, slapto komisinio atlyginimo ar korupcinės paskatos;

e) laikosi konfidencialumo nuostatų, apibrėžtų 3.3.1, 3.3.4 ir 3.4 skirsnyje.

4.4.5. Nariai ir (arba) kandidato statusą turintys asmenys, veikiantys kaip užsakovai:

- a) kiek galėdami pirmenybę teikia Asociacijos nariams;
- b) skatina ir padeda laisvai samdomiems vertėjams, kurie nėra Asociacijos nariai ir (arba) kandidatai, tobulinti jų profesinius gebėjimus ir siekti narystės;
- c) užtikrina, kad jie ir jų samdomi darbuotojai ir subrangovai laikytųsi visų atitinkamų šio kodekso nuostatų, ypač 4.1.3 skirsnio, ir taikytų nustatytas procedūras ne pačių atliktam darbui tikrinti.

4.5. Išimtis

Jei užsakovas prašo nario ir (arba) kandidato statusą turintį asmenį atlikti darbą tokiomis aplinkybėmis, kurios prieštarauja 3.2.2, 4.1, 4.2 ar 4.3 skirsnių nuostatoms, narys ir (arba) kandidato statusą turintis asmuo gali išimties tvarka imtis to darbo:

- a) jeigu jis yra ėmėsis priemonių, geriausia – raštu, užtikrinti, kad užsakovas visiškai suvokia su tokio darbu susijusią riziką;
- b) jeigu jis yra įsitikinęs, kad užsakovas tikrai suvokia su tokiu darbu susijusią riziką;
- c) jeigu užsakovas aiškiai sutiko, geriausiai – raštu, veikti savo rizika;
- d) jeigu darbas yra pažymimas įspėjamoju lydraščiu.

5. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

5.1. Kodekso taikymas

5.1.1. Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys vadovaujasi šiuo Kodeksu visais atvejais, jei jis neprieštaruoja atitinkamiems kitų profesinių organizacijų, kurioms jie priklauso, kodeksams, kitu atveju, informuoja apie tai Asociacijos valdybą.

5.1.2. Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys nesielgia taip, kad žemintų savo garbę ir profesiją ar pakenktų Asociacijos prestižui. Jie visada stengiasi laikytis 4 skirsnyje nurodytų darbo reikalavimų, kurių pagal šį Kodeksą privalu laikytis atliekant darbą.

5.1.3. Nariai ir kandidato statusą turintys asmenys suvokia savo atsakomybės ir prievolių svarbą, palaiko ir stiprina visuomenės pasitikėjimą vertėjo profesija.

5.2. Ginčų sprendimas

5.2.1. Visus ginčus, kylančius dėl Asociacijos narių ir (arba) kandidato statusą turinčių asmenų etikos ir profesinės veiklos, išskyrus komercinio pobūdžio ginčus, pagal savo kompetenciją nagrinėja prireikęs įsteigta Ginčų nagrinėjimo komisija, kurią sudaro Valdybos paskirtas pirmininkas ir kiti du nariai. Jie turi teisę konsultuotis su įvairių sričių ekspertais.

5.3. Drausminimo tvarka

5.3.1. Valdyba turi teisę savo nuožiūra aiškinti šį Kodeksą, o tais atvejais, apie kuriuos šiame Kodekse nėra nieko pasakyta, atsižvelgti į etikos kodeksus, taikomus kitose profesinėse organizacijose.

5.3.2. Asociacijos įstatai suteikia Valdybai įgaliojimus rūpintis, kad šiame Kodekse nustatyti reikalavimai būtų vykdomi.

5.3.3. Tais atvejais, kai Asociacijos valdyba nustato, kad narys nesilaikė šio Kodekso nuostatų, ji teikia visuotiniam narių susirinkimui pasiūlymus dėl narių pašalinimo ir (arba) kandidato statuso panaikinimo.

5.4. Pataisos

Asociacijos nariai teikia siūlymus dėl Kodekso nuostatų pakeitimų Asociacijos valdybai, Kodekso pakeitimai Valdybos teikimu svarstomi ir priimami per visuotinį ar neeilinį narių susirinkimą.